

N:o 157.

Af herr **A. V. Ljungman**, med förslag till ändrad lydelse af §§ 53, 69, 87, 102, 105, 106 och 107 regeringsformen, §§ 37, 38, 39, 43, 48, 57, 72 och 73 riksdagsordningen samt § 2 tryckfrihetsförordningen.

Bland önskningsmål, som under särskildt de senare åren allt mer sökt göra sig gällande inom Riksdagen, intager tvifvelsutän det om riksdagsarbetets bättre fördelning och påskyndande ett framstående rum; men de försök, som hittills blifvit gjorda för att ernå en nämnvärd förbättring uti ifrågavarande hänseende, hafva icke krönts med framgång.

Ett hittills oförsökt sätt att vinna nämnda önskemål skall förden-skull här framställas till Riksdagens bepröfvande. Det afser att vinna minskning i de handlagda ärendenas mängd uti de två med göromål mest öfverhopade ständiga utskotten genom att till ett nybildadt *gransk-ningsutskott* öfverföra konstitutionsutskottets granskning af statsråds-protokollen samt statsutskottets befattning med riksgäldsverket, revi-sionen, statsverkets ordinarie inkomster och domänerna, under det att från lagutskottet skulle till konstitutionsutskottet öfverföras befatt-ningen med alla de af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftade lagar, som icke äro af allmän civil- och kriminallags natur. Stats-utskottet blefve derigenom i tillfälle att fördela sin återstående arbets-börda på fyra utgiftsafdelningar, och lagutskottet finge antalet af sina ärenden betydligt reduceradt, på samma gång som en afsevärd för-bättring och en hittills saknad enhet och samstämmighet i Riksdagens granskning af förvaltningen vunnes.

I samband med en sådan omorganisation af Riksdagens granskningsverksamhet torde äfven en revision af de föråldrade bestämmelserna om riksrättens sammansättning lämpligen böra ega rum, jemte det att mer tillfredsställande bestämmelser meddelas i fråga om afgifvandet af anmärkningar mot Konungens rådgifvare, statsrevisionens sammansättning och verksamhet m. m., hvars betydelse utan vidare motivering lätt inses af sjelfva bestämmelsernas affattning.

På grund af hvad sålunda i största korthet anförts, får jag härmed hemställa,

det måtte Riksdagen antaga nedanstående förslag till ändrad lydelse af §§ 53, 69, 87, 102, 105, 106 och 107 regeringsformen, §§ 37, 38, 39, 43, 48, 57, 72 och 73 riksdagsordningen samt § 2 tryckfrihetsförordningen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

Regeringsformen.

§ 53.

Lagtima Riksdag skall för ärendenas beredning tillsätta dessa utskott: ett konstitutionsutskott att väcka och upptaga frågor rörande förändringar i grundlagarne samt yttranden *såväl deröfver som öfver de från kamrarne hänvisade förslag till kommunal- och kyrkolagarnes m. fl. lagars förbättrande* till Riksdagen afgifva; ett statsutskott att utreda och för Riksdagen uppgifva statsverkets behof; ett bevillningsutskott att behandla bevillningsfrågor; ett bankoutskott att öfverse riksbankens styrelse och tillstånd samt föreskrifter om bankoförvaltningen gifva; ett lagutskott att utarbete de från kamrarne remitterade förslag till *allmän* civil- och kriminallags förbättring; samt *ett granskningsutskott* att granska de i statsrådet förda protokoll *samt* statsverkets och riksgäldsverkets tillstånd och förvaltning.

§ 69.

Då statsutskottets förslag rörande *riksstatens* reglerande eller bevillningens derefter lämpade hela belopp till pröfning hos Riksdagen förhafves, gälla hvad angående behandlingen af utskottets afgifna förslag uti riksdagsordningen stadgas. Fatta kamrarne stridiga beslut, som ej varda sammanjemkade, skola kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som dervid erhåller de fleste ledamöters af båda kamrarne sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut.

Lag samma vare i fråga om granskningsutskottets förslag rörande hvad till riksgäldskontorets utgifter och inkomster hörer eller grunderna för riksgäldskontorets styrelse och förvaltning.

§ 87.

1. Riksdagen eger gemensamt med Konungen magt att stifta — — —. Frågor härom må i Riksdagens kamrar kunna väckas och skola, sedan *vederbörligt utskott* deröfver blifvit hördt, af Riksdagen afgöras. — — — såsom i riksdagsordningen sägs.

2. Riksdagen ege ock gemensamt med Konungen — — — som hindrat förslaget antagande.

§ 102.

Denna domstol, som riksrätt kallas, skall i sådant fall bestå af presidenten uti Konungens och rikets Svea hofrätt, hvilken deruti före ordet, presidenterne uti rikets *öfriga hofrätter och uti kammarrätten samt* fyra de äldsta statsråd. Då antingen justitiekansleren eller justitieombudsmannen finner sig befogad att

högsta domstolen samfäldt eller särskilde dess ledamöter inför riksätten tilltala, äske han hos presidenten i Konungens och rikets Svea hofrätt, såsom riksrättens ordförande, laglig kallelse å den eller dem, som skola tilltalas. Presidenten i nämnda hofrätt foge derefter anstalt om riksrättens sammanträde för att kallelsen utfärda och målet vidare i laglig ordning behandla. Skulle emot förmodan han detta underlåta eller någon af de öfrige förenämnde embetsmän undandraga sig att uti riksätten deltaga, stånde de för en sådan uppsåtlig försummelse af deras embetspligt till lagligt ansvar. Rätten vare domför, om sju deruti sitta. Är presidenten i Svea hofrätt af laga förfall eller jäf hindrad, företräde i hans ställe den äldste i tjenst varande presidenten såsom ordförande och äldsta rådet i nämnda hofrätt såsom ledamot; är annan af presidenterne hindrad, inträde det äldsta råd i det embetsverk, han tillhör, i hans ställe; är statsråd hindradt, inträde i dess ställe närmast i ålder varande statsråd. Denna domstol ege, sedan ransakningen fulländad är, och domen efter lag fäld, att densamma för öppna dörrar afkunna. Ingen hafve magt att sådan dom ändra, Konungen dock. obetaget att göra nåd, hvilken likväl icke må sträcka sig till den dömdes återinsättande i rikets tjenst.

§ 105.

Lagtima Riksdags granskningsutskott ege att äska dels de protokoll, som från början af nästföregående lagtima riksdag till begynnelsen af den för handen varande hos Konungen öfver regeringsärenden blifvit förda, utom dem, som angå ministeriella ärenden och kommandomål, hvilka endast i det, som rör allmänt kända och af utskottet uppgifna händelser, må kunna fordras, dels ock de förbund, traktater, konventioner och andra dylika aftal, som Konungen under nämnda tid ingått med främmande magter, utom hemliga artiklar, som dock ej må strida mot de offentliga.

§ 106.

Finner utskottet af dessa protokoll, att någon statsrådets ledamot, — — — — beslut vägra, då skall *granskningsutskottet, om förseelsen är af beskaffenhet att embetets förlust är för densamma stadgad såsom straff, ställa en sådan under tilltal af justitieombudsmannen* — — — Riksdagen faststald varder.

§ 107.

Skulle *granskningsutskottet* anmärka, att någon af *Konungens ansvarige rådgifvare gjort sig skyldig till lagöfverträdelse af mindre betydhet än i föregående § sägs, eller att statsrådets ledamöter samfäldt eller en eller flere af dem uti deras rådslag* — — — — att han ville ifrån embetet skilja den eller dem, emot hvilka anmärkning blifvit gjord.

Frågor uti detta ämne kunna i Riksdagens kamrar väckas och af andra Riksdagens utskott än *granskningsutskottet* hos kamrarne andragas, men icke af Riksdagen — — — — pröfning underställas.

Allt hvad Riksdagen efter granskning godkänt eller lemnat oanmärkt bör anses hafva vunnit décharge i afseende på det granskade och ingen ny till ansvarighet förbindande granskning af ny Riksdag i samma mål vara tillåten, så *framt det icke är af sådan beskaffenhet, att det icke kan afgöras utan i sammanhang med räkenskaps- eller annat mål, som ännu ej är granskadt, i hvilken händelse målet likväl skall antingen föranleda åtgärd af den Riksdag, som sammanträder näst efter det hindren för målets bedömande upphört, eller ock anses vara förfallet.* Oaktadt den af Riksdagens utskott eller revisorer förrättade generella öfversigt af statsmedlens utdelning bör det dock åligga vederbörande embetsmän att verkställa den speciella revision, som dem i kraft af deras embetsbefattning tillkommer.

Riksdagsordningen.

§ 37.

1. Å hvarje lagtima riksdag skola, inom åtta dagar efter dess öppnande, tillsättas: ett konstitutionsutskott, ett statsutskott, ett bevillningsutskott, ett bankoutskott, ett lagutskott samt *ett granskningsutskott*. Dessa Riksdagens ständiga utskott skola bestå: konstitutionsutskottet af *sexton*, statsutskottet af *tjugofyra*, bevillningsutskottet af *tjugo*, bankoutskottet af *sexton*, lagutskottet af *sexton* och *granskningsutskottet af tjugofyra* ledamöter, hvilka hvardera kammaren till halfva antalet inom sig väljer antingen omedelbart eller, om kammaren så beslutar, genom elektoror; ankommande på kamrarnes sammanställande beslut att, när sådant finnes vara af nöden, tillsätta särskildt utskott för upptagande af fråga, som tillhör ständigt utskotts behandling, så ock att, derest utskott anmäler behof af förstärkning i ledamöternes antal, sådan bevilja.

2. Hvardera kammaren — — — — i deras ställe inträda.

3. Derest i någondera kammaren — — — — inom kammaren tillsättas.

4. Å urtima riksdag — — — — förekommande ärenden.

5. Ej må statsrådsledamot eller justitieråd i utskott eller val till utskott deltaga; ej heller någon, af hvilken Riksdagen kan fordra redo och ansvar, inväljas i utskott, der redovisning för hans egna embetsåtgärder kan förekomma.

§ 38.

1. Konstitutionsutskottet tillkommer — — — — utskottet hänvisade grundlagsfrågor.

2. Utskottet åligger ock att *meddela utlåtande öfver de från kamrarne dit hänvisade förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af sådan föremål för Konungens och Riksdagens gemensamma lagstiftningsmagt utgörande lag, som icke är att hänföra till vare sig grundlag eller allmän- civil- och kriminal- lag.*

3. Utskottet tillkommer jemväl — — — — den senare vägrar proposition.

§ 39.

Statsutskottet, som skall undfå del af Konungens angående statsverkets tillstånd och behof till Riksdagen aflättna proposition, åligger att föreslå ej mindre hvad till fyllandet af statsverkets behof erfordras, sedan nödiga indragningar och besparingar blifvit iakttagna, än äfven beloppet af de summor, hvilka jemlikt 63 § regeringsformen skola för särskilda händelser afsättas, så ock att uppgifva, huru mycket bör genom bevillningar utgöras.

§ 42.

1. Lagutskottet skall meddela utlåtande öfver de från kamrarne dit hänvisade förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af *allmän* civil- och kriminallag.

2. Utskottet skall ock granska — — — — deröfver till Riksdagen inkomma.

§ 43.

1. *Granskningsutskottet* åligger att äska dels de hos Konungen öfver regeringsärenden förda protokoll, med undantag af dem, som angå ministeriella ärenden och kommandomål, hvilka endast i hvad som rörer kända och af utskottet uppgifna händelser kunna fordras, dels de *jörbund, traktater, konventioner och andra dylika aftal, som Konungen ingått med främmande mag-*

ter, utom hemliga artiklar. Om utskottets rätt och pligt att, efter granskning af dessa protokoll, hos Riksdagen anmäla de anmärkningar, hvartill denna granskning funnits föranleda, eller eljest vidtaga den med anledning af gjord anmärkning erforderliga åtgärd, så ock att, när af riksdagsman eller af annat utskott än *granskningsutskottet* fråga blifvit väckt, att statsrådet eller någon af dess ledamöter eller föredragande sitt embete på obehörigt sätt utöfvat, deröfver, före frågans afgörande af Riksdagen, afgifva yttrande, derom är i regeringsformen stadgad.

2. *Granskningsutskottet*, som skall ega tillgång till alla statsverkets och riksgäldskontorets räkenskaper och handlingar, åligger att granska, utreda och uppgifva stats- och riksgäldsverkens tillstånd och förvaltning samt föreslå hvad till fyllande af riksgäldskontorets behof erfordras.

3. Utskottet tillkommer ock att efterse och granska, huruvida gjorda eller förordnade utbetalningar af statsmedlen icke öfverstigit beloppet af de hufvudtitlar, hvilka af Riksdagen uti uppgjord statsreglering blifvit fastställda, och huruvida utbetalningarna äro grundade på behörigen upprättade stater eller Konungens med vederbörlig kontrasignation utfärdade anordningar samt styrkta med behöriga qvittenser af dem, som medlen emottagit. Skulle, mot Riksdagens beslut, de till någon hufvudtitel anslagna summor befinnas dragna till andra ändamål än dem, som under samma hufvudtitel höra, eller något af Riksdagen fastställt anslag befinnas öfverskridet, skall utskottet hos kamrarna göra anmälan emot den embetsman, som en sådan anordning kontrasignerat, hvarefter förfares enligt 107 § regeringsformen, eller, om 106 § regeringsformen det påkallar, ställa honom under tilltal inför riksrätten. Ej må dock, emot föreskriften i 90 § regeringsformen, utskottet i något klander af Konungens gjorda anordningar ingå; ej heller de för statsutgifterna redovisande tjenstemän personligen för utskottet eller Riksdagen till ansvar ställas, utan må, der så nödigt finnes, hos Konungen af Riksdagen an-

målas de anledningar, som förekommit att emot någon sådan tjänsteman i laglig ordning yrka ansvar.

§ 48.

1. Då inom utskott omröstning med slutna sedlar anställas, bör en sedel alltid uttagas och förseglas, hvilken öppnas endast i det fall, att rösterna vid sammanräkningen befinnas lika delade. Är pluralitet redan vunnen, bör den aflagda sedeln genast uppbruten förstöras. *Vid omröstning i granskningsutskottet för beslut om åtgärd enligt 106 eller 107 § regeringsformen fordras dock för beslutets fattande, att mer än hälften af de närvarandes röster tillstyrkt åtgärden.*

2. Ledamot, som i utskotts beslut — — — — — derigenom icke uppehållas.

§ 57.

Derest af riksdagsman eller af annat utskott än *granskningsutskottet* fråga hos kamrarna väckes, att statsrådet eller någon dess ledamot eller föredragande sitt embete på obehörigt sätt utöfvat, böra dervid endast följande ordalag nyttjas: »det är anledning till anmärkning mot statsrådet, eller den eller den ledamoten eller föredraganden, hvarom remiss begäres till *granskningsutskottet*, inför hvilket anledningen skall uppgifvas». Sådan remiss skall då genast ovägenligen verkställas. Vid kamrarnes öfverläggning om sådan fråga gälle i afseende på Konungens beslut uti mål, som röra enskilda personers eller korporationers rättigheter och angelägenheter, hvad uti 107 § regeringsformen stadgadt är.

§ 72.

1. Å hvarje lagtima riksdag förordnas revisorer till ett antal af *tjugofyra* för hvart år, hvilka till halfva antalet af hvardera kammaren utses, att enligt regeringsformen och särskild instruktion granska stats-

verkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. Hvarje revision skall omfatta ett års afslutade räkenskaper. Revisionsförrättningen tager sin början å dag, som i instruktionen bestämmes, och skall inom två månaders tid vara fullbordad.

2. Revisorerna välja sjelfve inom sig ordförande. *I afseende på omröstning och rätt för revisor att till berättelsen foga sin skiljaktiga mening lände till efterrättelse hvad uti 48 § såsom allmän regel stadgats för Riksdagens utskott; dock att vid omröstning för beslut om anmärkning blott fordras, att hälften af de närvarandes röster tillstyrkt anmärkningen.*

3. De anmärkningar, som revisorerna finna sig befogade att i sin berättelse till Riksdagen framställa, skola, sedan förklaringar deröfver inkommit, af näst följande lagtima Riksdag öfverlemnas till vederbörande utskotts granskning och vidare behandling.

§ 73.

På samma gång och på lika sätt som fullmäktige och revisorer enligt föregående två §§ utses, tillsättas jemväl suppleanter, att, vid inträffande förfall för dem, träda i deras ställen, nemligen för fullmäktige i riksbanken tre, för fullmäktige i riksgäldskontoret likaledes tre och för hvarje års revisorer åtta.

Tryckfrihetsförordningen.

§ 2.

4:o.

Att protokoll, hållna hos Konungen i ministeriella ärenden och kommandomål, eller statsrådets protokoll och handlingar, eller hemliga utskottets eller *granskningsutskottets*, eller banko- och riksgäldsverkens, eller

bankoutskottets, eller revisorers öfver banko- och riksgäldsverken, rörande samma verks hemliga ärenden, icke kunna före femtio år — — — — —

Stockholm den 8 februari 1895.

Axel Vilh. Ljungman.
